



§ 88

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle useamman kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään

HEL 2020-002877 T 00 01 06

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää mahdollisuutta merkitä useampi kieli väestötietojärjestelmään tärkeänä. Erityisesti palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala hyötyisi kaksi- ja monikielisten kuntalaisten mahdollisuudesta ilmoittaa useampi kieli väestötietojärjestelmään.

Tarkastelussa olleista kahdesta vaihtoehdosta kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää kannatettavampana Mallia B, jonka mukaan äidinkielen merkitsemisen lisäksi järjestelmään voidaan merkitä muu kotikieli.

Palveluiden suunnittelu ja toteutus

Kasvatus- ja koulutuspalveluiden suunnittelu pohjautuu osaltaan väestötietojärjestelmään kirjattuihin tietoihin äidinkielistä. Näiden pohjalta tehdään ennuste, kuinka moni ikäluokasta osallistuu suomenkieliseen ja kuinka moni ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen ja toisen asteen koulutukseen sekä se, kuinka moni saamenkieliseen varhaiskasvatukseen.

Suunnittelun lisäksi palveluita toteuttavat oppilaitokset tarvitsevat tiedon toimintaan ja opetukseen osallistuvien lasten ja nuorten kaikista äidinkielistä. Oikean tiedon varmistamiseksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kerätään varhaiskasvatukseen ja kouluun ilmoittautumisten yhteydessä tieto äidinkielistä. Esimerkiksi oman äidinkielen opetukseen osallistuvien oppilaiden määrästä ja kielistä tehdään ennusteita väestötietojärjestelmästä saatujen tietojen perusteella ja näin ollen väestötietojärjestelmän tietojen tulisi vastata mahdollisimman tarkasti todellisuutta. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että uudistuksen yhteydessä lisätään kuntalaisten tietoisuutta siitä, mihin väestötietojärjestelmään ilmoitettu kieli/kielien vaikuttavat ja mihin tietoja käytetään.

Helsingissä suomen- ja ruotsinkielisen opetuksen oppilaaksiottaminen perustuu väestötietojärjestelmän tietoihin äidinkielestä. ja kaksikielisenä kuntana Helsingin tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia kielellisten oikeuksien toteutumisesta. Erityisesti kaksikielisten kunta-



laisten, jotka puhuvat sekä ruotsia että suomea, olisi tärkeää ilmoittaa lastensa äidinkieleksi ruotsi, jos suunnitelmassa on, että lapsi osallistuu ruotsikieliseen varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen palveluiden suunnittelun ja ennakkoinnin kannalta. Näin ollen kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että uudistuksen yhteydessä lisätään kuntalaisten tietoisuutta siitä, mihin väestötietojärjestelmään ilmoitettu kieli/kielet vaikuttavat ja mihin tietoja käytetään.

Äidinkieli ja kirjallisuus –oppimäärä sekä oppilaan oman äidinkielen opetuksen järjestäminen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei pidä kannatettavana, että uudistuksella tavoiteltaisiin laajempaa oikeutta saada äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän opetusta muilla kuin kansalliskielillä ja saamen kielellä sekä perusopetuslain määrittelemillä muilla kielillä selvityksessä esitelyjen vaikutusten perusteella. Usean äidinkielen opiskeluun on jo nyky-lainsäädännön puitteissa olemassa mahdollisuuksia, jotka eivät edellytä useaa väestötietojärjestelmään merkittyä äidinkieltä. Perusopetusta täydentävänä opetuksena annettavasta äidinkielen/kotikielen opetuksesta todetaan, että oppiaineen nimi nykyisellään ei vastaa kaksi- ja monikielisten lasten kielellistä identiteettiä.

Äidinkielen merkitsemisen lisäksi järjestelmään voidaan merkitä muu kotikieli (Malli B)

Edellä esitetyn perusteella kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tarkastelussa olleista vaihtoehdoista kannatettavana Mallia B, jonka mukaan äidinkielen merkitsemisen lisäksi järjestelmään voidaan merkitä muu kotikieli. Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää, että selvitetään, voisiko ensisijaisen äidinkielen ja asiointikielen lisäksi ilmoitetusta/ilmoitetuista kielistä käyttää muuta termiä kuin kotikieli. Kotikieli terminä ei vastaa henkilöiden, joilla on kaksi tai useampi samalla tavalla syntymästä alkaen omaksuttu äidinkieli, kielellistä todellisuutta. Kotikieli termin tilalle ehdotetaan nimitystä toinen äidinkieli, kolmas äidinkieli ja niin edelleen.

Olisi tärkeää, että mallia B kehitettäisiin niin, että henkilön äidinkieleksi voitaisiin merkitä useampi äidinkieli, vaikka yksi näistä kielistä olisikin se, joka ilmoitettaisiin ensisijaiseksi koulu- ja asiointikieleksi.

Käsittely

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: Olisi tärkeää, että mallia B kehitettäisiin niin, että henkilön äidinkieleksi voitaisiin merkitä useampi äidinkieli, vaikka yksi näistä kielistä olisikin se, joka ilmoitettaisiin ensisijaiseksi koulu- ja asiointikieleksi.



Kannattaja: Ted Apter

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Olisi tärkeää, että mallia B kehitettäisiin niin, että henkilön äidinkieleksi voitaisiin merkitä useampi äidinkieli, vaikka yksi näistä kielistä olisikin se joka ilmoitettasiin ensisijaiseksi koulu- ja asiointikieleksi.

Jaa-äännet: 4

Martina Harms-Aalto, Vesa Korkkula, Dani Niskanen, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 6

Ted Apter, Fatim Diarra, Emma Kari, Johanna Laisaari, Hannu Oskala, Matias Pajula

Tyhjä: 3

Ville Jalovaara, Pia Kopra, Petra Malin

Poissa: 0

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi tässä äänestyksessä Fatim Diarran vastaehdotuksen äänin 6-4. Tyhjää äänesti 3.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Koistinen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 23444
satu.koistinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 3.3.2020
- 2 Lausuntopyyntö 3.3.2020, liite, selvitys (suomi)
- 3 Lausuntopyyntö 3.3.2020, liite, selvitys (ruotsi)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää mahdollisuutta merkitä useampi kieli väestötietojärjestelmään tärkeänä. Erityisesti palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala hyötyisi



kaksi- ja monikielisten kuntalaisten mahdollisuudesta ilmoittaa useampi kieli väestötietojärjestelmään.

Tarkastelussa olleista kahdesta vaihtoehdosta kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää kannatettavampana Mallia B, jonka mukaan äidinkielen merkitsemisen lisäksi järjestelmään voidaan merkitä muu kotikieli.

Palveluiden suunnittelu ja toteutus

Kasvatus- ja koulutuspalveluiden suunnittelu pohjautuu osaltaan väestötietojärjestelmään kirjattuihin tietoihin äidinkielistä. Näiden pohjalta tehdään ennuste, kuinka moni ikäluokasta osallistuu suomenkieliseen ja kuinka moni ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen ja toisen asteen koulutukseen sekä se, kuinka moni saamenkieliseen varhaiskasvatukseen.

Suunnittelun lisäksi palveluita toteuttavat oppilaitokset tarvitsevat tiedon toimintaan ja opetukseen osallistuvien lasten ja nuorten kaikista äidinkielistä. Oikean tiedon varmistamiseksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kerätään varhaiskasvatukseen ja kouluun ilmoittautumisten yhteydessä tieto äidinkielistä. Esimerkiksi oman äidinkielen opetukseen osallistuvien oppilaiden määrästä ja kielistä tehdään ennusteita väestötietojärjestelmästä saatujen tietojen perusteella ja näin ollen väestötietojärjestelmän tietojen tulisi vastata mahdollisimman tarkasti todellisuutta. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että uudistuksen yhteydessä lisätään kuntalaisten tietoisuutta siitä, mihin väestötietojärjestelmään ilmoitettu kieli/kielet vaikuttavat ja mihin tietoja käytetään.

Helsingissä suomen- ja ruotsinkielisen opetuksen oppilaaksiottaminen perustuu väestötietojärjestelmän tietoihin äidinkielestä. ja kaksikielisenä kuntana Helsingin tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia kielellisten oikeuksien toteutumisesta. Erityisesti kaksikielisten kuntalaisten, jotka puhuvat sekä ruotsia että suomea, olisi tärkeää ilmoittaa lastensa äidinkieleksi ruotsi, jos suunnitelmissa on, että lapsi osallistuu ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen palveluiden suunnittelun ja ennakkoinnin kannalta. Näin ollen kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että uudistuksen yhteydessä lisätään kuntalaisten tietoisuutta siitä, mihin väestötietojärjestelmään ilmoitettu kieli/kielet vaikuttavat ja mihin tietoja käytetään.

Äidinkieli ja kirjallisuus –oppimäärä sekä oppilaan oman äidinkielen opetuksen järjestäminen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei pidä kannatettavana, että uudistuksella tavoiteltaisiin laajempaa oikeutta saada äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän opetusta muilla kuin kansalliskielillä ja saamen kielellä



sekä perusopetuslain määrittelemillä muilla kielillä selvityksessä esiteltyjen vaikutusten perusteella. Usean äidinkielen opiskeluun on jo nyky-lainsäädännön puitteissa olemassa mahdollisuuksia, jotka eivät edellytä useaa väestötietojärjestelmään merkittyä äidinkieltä. Perusopetusta täydentävänä opetuksena annettavasta äidinkielen/kotikielen opetuksesta todetaan, että oppiaineen nimi nykyisellään ei vastaa kaksi- ja monikielisten lasten kielellistä identiteettiä.

Äidinkielen merkitsemisen lisäksi järjestelmään voidaan merkitä muu kotikieli (Malli B)

Edellä esitetyn perusteella kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tarkastelussa olleista vaihtoehdoista kannatettavana Mallia B, jonka mukaan äidinkielen merkitsemisen lisäksi järjestelmään voidaan merkitä muu kotikieli. Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää, että selvitetään, voisiko ensisijaisen äidinkielen ja asiointikielen lisäksi ilmoitettua/ilmoitetuista kielistä käyttää muuta termiä kuin kotikieli. Kotikieli terminä ei vastaa henkilöiden, joilla on kaksi tai useampi samalla tavalla syntymästä alkaen omaksuttu äidinkieli, kielellistä todellisuutta. Kotikieli termin tilalle ehdotetaan nimitystä toinen äidinkieli, kolmas äidinkieli ja niin edelleen.

Esittelijän perustelut

Oikeusministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa virkamiesselvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään 30.4.2020 mennessä ja kasvatus- ja koulutuslautakuntaa on pyydetty antamaan lausunnon asiassa kaupunginhallitukselle 14.4. mennessä.

Oikeusministeriön, valtiovarainministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, väestörekisterikeskuksen sekä etnisten suhteiden neuvottelukunnan virkamiehistä koostuva asiantuntijaryhmä on selvittänyt vaihtoehtoja väestötietojärjestelmän muuttamiseen, sekä vaikutuksia. Asiantuntijaryhmä on päättänyt tarkastelemaan kahta vaihtoehtoa kielten merkitsemiseksi. Vaihtoehto A on usean äidinkielen merkitseminen siten, että henkilö aina myös merkitsee asiointikielekseen suomen tai ruotsin kielen. Vaihtoehto B on, että äidinkieli ja asiointikieli merkitään samalla tavalla kuin nykyään, ja lisätään mahdollisuus merkitä väestötietojärjestelmään yksi tai useampi kotikieli.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Koistinen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 23444
satu.koistinen(a)hel.fi



Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 3.3.2020
- 2 Lausuntopyyntö 3.3.2020, liite, selvitys (suomi)
- 3 Lausuntopyyntö 3.3.2020, liite, selvitys (ruotsi)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano